

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Obo/2/2023
Identifikačné číslo spisu:	7118203849
Dátum vydania rozhodnutia:	31.05.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:7118203849.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jaroslavy Fúrovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Pramukovej a JUDr. Andrey Sedláčkovej v spore žalobcu Ing. F.F., X., V., IČO: 10672672, správcu konkurznej podstaty úpadcu obchodnej spoločnosti Poľnohospodárske, výrobné a obchodné družstvo Budulov, Moldava nad Bodvou, IČO: 31 668 399, proti žalovanej JUDr. J. R., narodenej XX. R. XXXX, Q., B., o zaplatenie 57 960,02 eur, vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 10Cbi/1/2018, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2022 č. k. 10Cbi/1/2018-115, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 18. mája 2022 č. k. 10Cbi/1/2018-115 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „krajský súd“) svojím rozsudkom z 18. mája 2022, č. k. 10Cbi/1/2018-115 (ďalej len „rozsudok“) rozhodol tak, že prvým výrokom deklaroval povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 57 960,02 eur a druhým výrokom žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanej v celom rozsahu.

2. Žalobca sa v konaní domáhal od žalovanej nároku zo zodpovednosti za škodu. Žalovaná ako bývalá správkyňa úpadcu obchodnej spoločnosti Poľnohospodárske, výrobné a obchodné družstvo Budulov, Moldava nad Bodvou, IČO: 31 668 399 (ďalej len „úpadca“) speňažila majetok úpadcu za cenu spolu 58 955,84 eura, pričom v priebehu konkurzu jej bol poskytnutý preddavok na odmenu vo výške 995,82 eura. Žalovaná finančné prostriedky vo výške 58 955,84 eura po zbavení funkcie správcu konkurznej podstaty úpadcu žalobcovi ako novému správcovi úpadcu neodovzdala, pričom nepreukázala, že by ich účelne využila na hotové výdavky, resp. náklady, na úhradu pohľadávok proti podstatne alebo na uspokojenie konkurzných veriteľov s právom na oddelené uspokojenie. Žalovaná žalobcovi neodovzdala ani správcovský spis, resp. doklady o svojej činnosti správcu a ani doklady o vynaložení výdavkov súvisiacich so správou, udržiavaním a speňažovaním konkurznej podstaty úpadcu a neoznámila mu účty týkajúce sa úpadcu a stav peňažných prostriedkov na týchto účtoch. Po zbavení funkcie správcu konkurznej podstaty bola pritom povinná odovzdať žalobcovi všetky finančné prostriedky úpadcu spolu

s kompletnou dokumentáciou úpadcu, vrátane jeho účtovníctva, a teda bola povinná pri výkone funkcie postupovať s odbornou starostlivosťou, výslovne upravenou v § 8 ods. 2 zákona č. 328/1991 Z. z. o konkurze a vyrovnaní (ďalej len „ZKV“), ktorá povinnosť bola zo strany žalovanej porušená. Krajský súd mal za preukázané, že žalovaná spôsobila žalobcovi škodu, a to protiprávnym konaním, pričom bola daná príčinná súvislosť medzi vznikom škody (vo výške 57 960,02 eura) a porušením právnej povinnosti postupovať pri správe majetku v konkurznej podstate s odbornou starostlivosťou.

3. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolanie, ktorým sa domáha zrušenia rozsudku a vrátenia veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odvolaní výslovne uviedla ako dôvody znenie § 365 ods. 1 písm. b), f) a h) zákona č. 160/2015 Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), aj s ich zákonných označením. namietala, že nedošlo k odročeniu pojednávania, hoci svoju neprítomnosť ospravedlnila včas a vážnymi okolnosťami a súčasne odôvodnenie. Za svojvoľný výklad krajského súdu považuje, že zhoršenie jej zdravotného stavu nebolo dôležitým dôvodom pre odročenie pojednávania. Poukázala na to, že predloženého lekárskeho potvrdenia vyplynulo, že jej zdravotný stav jej neumožňoval zúčastniť sa pojednávania, čo zároveň vylučuje, aby sa nechala zastupovať na pojednávaní. Namietala, že krajský súd neskúmal podmienku odročenia pojednávania, že od strany a jej zástupcu nemožno spravodlivo žiadať, aby sa na pojednávaní nechali zastúpiť a nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces z dôvodu, že rozsudok bol vyhlásený v neprítomnosti žalovanej napriek tomu, že sa včas a na základe dôležitých a vážnych dôvodov ospravedlnila z neúčasti na pojednávaní a žiadala pojednávanie odročiť. Tiež namietala, že pri oznámení krajského súdu, že sa pojednávanie uskutoční, nebola rešpektovaná zákonom stanovená lehota 15 dní na prevzatie písomnosti súdu.

4. Žalobca sa k odvolaniu žalovanej nevyjadril.

5. Podľa § 380 ods. 2 CSP, na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok, prihladne odvolací súd, aj keď neboli v odvolacích dôvodoch uplatnené.

6. Podľa § 12 CSP, na konanie v prvej inštancii je príslušný okresný súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

7. Podľa § 36 ods. 1 CSP, konanie sa uskutočňuje na súde, ktorý je na prejednanie príslušný.

8. Podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak neboli splnené procesné podmienky.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) posudzoval podanie žalovanej s prihľadnutím na jeho obsah, pričom z hľadiska formálneho, ako aj obsahového nebolo možné mať pochybnosti o tom, že procesný úkon žalovanej, ktorým napadla rozsudok, je odvolaním v zmysle § 355 a nasl. CSP.

10. Najvyšší súd, ktorému bola vec predložená na rozhodnutie o odvolaní žalovanej proti rozsudku, predtým, ako pristúpil k skúmaniu dôvodnosti vád uplatnených v odvolacích dôvodoch žalovanej, zistil, že neboli splnené podmienky, za ktorých mohol na podklade žaloby žalobcu konať a rozhodnúť (ďalej len „procesná podmienka“ v príslušnom gramatickom tvare). Splnenie procesných podmienok posudzoval najvyšší súd podľa právnej úpravy obsiahnutej v CSP, keďže k doručeniu žaloby súdu došlo dňa 27. marca 2018, t. j. za účinnosti CSP.

11. Krajský súd prejednával a rozhodoval spor medzi žalobcom a žalovanou na podklade žaloby žalobcu, ktorú žalobca doručil Okresnému súdu Košice 1 (ďalej len „okresný súd“). Okresný súd následne postúpil vec krajskému súdu dovodiac tým, že išlo o spor o náhradu škody, ktorá bola spôsobená pri výkone funkcie odbornou starostlivosťou v zmysle § 8 ods. 2 ZKV majú za to, že v tomto prípade išlo o spor vyvolaný konkurzom, pričom práve na krajskom súde sa vedie konkurzné konanie 1K/83/2000.

Najvyšší súd pre úplnosť dodáva, že ide o konkurzné konanie, v ktorom žalovaná mala ešte ako správca konkurznej podstaty porušiť žalobcom tvrdenú právnu povinnosť, čím mala vzniknúť škoda, ktorej náhrady sa žalobca svojou žalobou domáhal. Okresný súd tak vzhľadom na povahu sporu a strany sporu a vzhľadom na to, že konkurzné konanie sa viedlo na krajskom súde, mal za to, že príslušným v danom spore je krajský súd. Krajský súd nepostupoval v zmysle § 43 ods. 2 CSP tak, že by vyjadril svoj nesúhlas s postúpením sporu, ale uskutočňoval ďalšie procesné úkony a vydal vo veci rozsudok.

12. Na krajskom súde konal a rozhodoval senát zložený z predsedu senátu JUDr. Igora Ragana a sudcov JUDr. Slávky Maruščákovej a JUDr. Júliusa Tótha. Na okresný súd konal sudca JUDr. Július Tóth. Ten istý spor tak na krajskom súde prejednal a rozhodoval senát, ktorého členom bol ten istý sudca, ktorý spor pôvodne vedený na okresnom súde postúpil krajskému súdu, podľa neho súdu príslušnému. V posúdení sudca vyjadril svoj názor, pre ktorý považuje krajský súd za príslušný, pričom zo strany krajského súdu nedošlo k predloženiu súdneho spisu bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti. Takýto pomer sudcu JUDr. Júliusa Tótha k sporu je objektívnou okolnosťou spôsobilou vyvolať u nestranného pozorovateľa odôvodnené pochybnosti o jeho nezáujatosti. Z tohto dôvodu sa nemôže daný sudca objektívne javiť ako nestranný, a preto je v zmysle § 49 ods. 1 CSP vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu na krajskom súde. Rozsudok teda trpí vadou spočívajúcou v absencii procesnej podmienky na strane krajského súdu. Na základe uvedeného najvyšší súd uzavrel, že je daný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. c) CSP, na ktorý prihliadol ex officio podľa § 380 ods. 2 CSP a preto pristúpil k zrušeniu rozsudku podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP.

13. Najvyšší súd považuje za neúčelné, aby skúmal dôvodnosť vád uplatnených v odvolacích dôvodoch žalovanej, ak zistil vadu týkajúcu sa vyššie uvedenej procesnej podmienky. Platí to o to viac, ak sa vady týkajú uskutočnenia pojednávania vo veci samej v neprítomnosti žalovanej, pričom k nariadeniu pojednávania by mal v ďalšom konaní pristúpiť príslušný súd, ktorý bude vec opätovne prejednávať a rozhodovať. Z rovnakého dôvodu najvyšší súd nepristúpil ani ku skúmaniu správnosti skutkových zistení krajského súdu a prípadnému dokazovaniu podľa § 384 CSP. Skutkový stav zistený krajským súdom je však vymedzený v odseku 2. odôvodnenia tohto rozhodnutia.

14. Je zrejmé, že okresný súd ako aj krajský súd mali za to, že predmetný spor je sporom vyvolaným osobitnou povahou konkurzného konania, a preto vyvodili príslušnosť krajského súdu na konanie v prvej inštancii z § 20 písm. d) CSP upravujúceho výlučnú miestnu príslušnosť. V tomto prípade i de o spor, ktorým sa žalobca domáha splnenia povinnosti. To, či ide o autonómny spor oddelený od konkurzného konania alebo naopak o spor, ktorý je s konkurzným konaním priamo alebo úzko spätý, je potrebné bližšie posúdiť podľa kritérií pre definíciu sporu vyvolaného konkurzom (resp. sporu vyvolaného konkurzným konaním) alebo sporu súvisiaceho s konkurzom (resp. sporu súvisiaceho s konkurzným konaním).

15. Stranou sporu je v tomto prípade správca konkurznej podstaty, to však nepostačuje na to, aby toto konanie mohlo byť kvalifikované ako konanie o spore vyvolanom alebo súvisiacom s konkurzným konaním (6Ndc/33/2011, 2Ndc/3/2012 a 5Ndob/9/2021). Dokonca ani samotné spôsobenie škody správcou konkurznej podstaty pri výkone svojej funkcie samo o sebe neznamená, že sa jedná o spor vyvolaný alebo súvisiaci s konkurzom, ale smerodajný je predmet konania sledovaný žalobou a v konečnom dôsledku tak vplyv nároku uplatneného žalobou na konkurzné konanie (R 99/2014). Rozhodujúcim kritériom je aj právny základ. Preto je potrebné preskúmať, či žaloba na podklade ktorej sa začalo konanie, je založená na konkurznom práve a či si vyžaduje začatie konkurzného konania (6Ndc/33/2011, 2Ndc/3/2012 a 5Ndob/9/2021 alebo rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie pod sp. zn. C-339/07, C-213/10 alebo C-649/16). V tomto prípade vyvodzuje žalobca právo na náhradu škody z porušenia povinnosti žalovanej ako bývalej správkyni konkurznej podstaty. K porušeniu povinnosti žalovanou by tak nedošlo bez toho, aby nezačalo konkurzné konanie, pričom v tom čase platný ZKV stanovoval žalovanej povinnosti, ktoré mali byť podľa tvrdenia žalobcu porušené. Čo sa týka predmetu konania, po právnej stránke ide o domáhanie sa majetku nadobudnutého počas konkurzu, ktorý tvorí konkurznú podstatu, no vo faktickej rovine sa ním sleduje navrátenie majetku úpadcu do konkurznej podstaty. Je tak daná určitá spätosť tohto konania s konkurzným konaním. Okolnosť, akej intenzity je

táto späťnosť, a teda či ide o spor vyvolaný alebo súvisiaci s konkurzom možno vyvodit' z ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, ktorá spor o náhradu škody proti správcovi konkurznej podstaty nepovažuje za spor vyvolaný konkurzom (6Ndc/33/2011, 2Ndc/3/2012, 5Ndob/9/2021 alebo stanovisko Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 7 rok 2014 pod č. 98).

16. Z uvedeného tak vyplýva, že v tomto prípade ide o spor súvisiaci s konkurzným konaním, čo aj potvrdzuje ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 9. novembra 2011 sp. zn. 6Ndc/33/2011 a obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu pod sp. zn. 2Ndc/3/2012 a 5Ndob/9/2021), v zmysle ktorej za konania súvisiace s konkurzom možno považovať sporové konania, v ktorých sa rozhoduje o hmotnoprávných právach a povinnostiach vyplývajúcich zo ZKV, resp. ZKR (zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, pozn.), príp. tiež z iných právnych predpisov, ktoré osobitným spôsobom upravujú práva a povinnosti účastníkov týchto právnych vzťahov pre prípad konkurzu, príp. úpadku (pozri Sojka, P.: Vis attractiva concursus a konania súvisiace s konkurzom. In Justičná revue č. 1/2010, s. 55). To je napr. konanie o náhradu škody vzniknutej porušením povinností správcu (§ 8 ods. 2 ZKV, § 12 zákona č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov), príp. iné konanie o náhradu škody v zmysle ZKR (napríklad § 11 ods. 4, § 11 ods. 5, § 66, § 87 ods. 3, 4, 6). Práve v tomto prípade má ísť o konanie o náhradu škody vzniknutej porušením správcu podľa § 8 ods. 2 ZKV.

17. Ako obiter dictum najvyšší súd uvádza, že v zmysle § 90 ods. 1 CSP platí v spore súvisiacom s konkurzom povinné zastúpenie strany sporu advokátom. Zo spisu nevyplýva, že by sa strany sporu dali v konaní zastupovať advokátom. Platí tu však výnimka pre strany sporu s vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa. Hoci je žalobca správcom konkurznej podstaty, táto funkcia bez iného nepreukazuje splnenie danej výnimky. Taktiež v konaní nevyšlo najavo, že by žalobca mal vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa a nejde ani skutočnosť všeobecne známu. V ďalšom konaní tak bude vecou krajský súd, aby v danej súvislosti v zmysle § 161 ods. 1 CSP, a teda vyzval žalobcu, aby si v primeranej lehote určenej súdom zvolil advokátom na strane žalobcu a postupoval spôsobom predpokladaným v § 161 ods. 3 CSP s použitím § 90 ods. 2 CSP, a teda vyzval žalobcu, aby si v primeranej lehote určenej súdom zvolil advokáta, inak sa na jeho úkony (žalobu) nebude prihliadať, o čom je súd povinný ho poučiť. Z dôvodu procesného postavenia žalobcu a povahy podania, súd prvej inštancie v prípade neodstránenia uvedenej vady v súdom uloženej lehote, neprihliadne na žalobu a konanie zastaví (R 39/2019).

18. Nad rámec uvedeného najvyšší súd v súvislosti s odročením pojednávania poukazuje na to, že od strany, ktorá navrhuje odročenie pojednávania, sa vyžaduje, aby v zmysle § 183 ods. 4 CSP uviedla telefónne číslo alebo elektronickú adresu, na ktorú ju možno upovedomiť o rozhodnutí súdu o jej návrhu na odročenie pojednávania. Z doslovného znenia však nevyplýva, že by strana mala tieto údaje uviesť v samotnom návrhu. Preto ak strana opakovane navrhla odročenie pojednávania a tieto údaje už skôr súdu uviedla (ako v tomto prípade na č. l. 68), nič nebráni súdu, aby pristúpil k procesnému postupu podľa § 183 ods. 4 CSP využitím svojich poznatkov o údajoch strany, na ktoré ju môže upovedomiť o svojom rozhodnutí. V opačnom prípade by nebola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov strany. Zároveň je súd povinný postupovať bezodkladne o tom podľa § 183 ods. 4 CSP upovedomiť stranu. Posudzovanie dôležitosti dôvodu je nevyhnutné uskutočniť najneskôr v rámci procesu zisťovania prítomnosti na pojednávaní podľa § 180 CSP, kedy je v rámci pojednávania účelne vymedzený časový priestor na takéto posúdenie.

19. Pre rozhodnutie o ďalšom postupe vo veci pristúpil najvyšší súd k skúmaniu, či zistená vada týkajúca sa procesnej podmienky na strane krajského súdu je vadou, ktorú možno odstrániť. V prípade vady týkajúcej sa vylúčeného sudcu, táto je odstrániteľná postupom podľa § 50 ods. 3 CSP a príslušným spôsobom pridelovania vecí podľa rozvrhu práce v zmysle § 50 a § 51 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Najvyšší súd zistil a prihliadol na vady týkajúce sa procesných podmienok, ktoré neboli žalovanou v odvolacích dôvodoch uplatnené. Preto najvyšší súd napadnutý rozsudok podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP zrušil. Vzhľadom na to, že sa jedná o vady, ktoré sú odstrániteľné príslušným súdom, súčasne rozhodol podľa § 391 ods. 1 CSP o vrátení veci krajskému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Postup, ako má krajský súd vo veci ďalej postupovať, spočíva v odstránení zistenej vady týkajúcej sa rozhodovania vylúčeného sudcu ako procesnej podmienky, a to vykonaním vhodného opatrenia podľa odseku 19. odôvodnenia tohto rozhodnutia a vec opätovne prejednať a rozhodnúť. Krajský súd je pritom v zmysle § 391 ods. 2 CSP viazaný právnym názorom najvyššieho súdu.

22. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodne krajský súd v novom rozhodnutí o veci (§ 396 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). Dovolanie je podľa § 420 CSP prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak:

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ (§ 421 ods. 2 CSP). Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom, alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1). Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je:

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské

právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).
Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).